

LETO X.

V LJUBLJANI 20. OKTOBRA 1940

ŠTEV. 3.

Kard. Hlond govori na KKK v Ljubljani

Pred letom dni

Na današnji, nad vse slovesni dan izrečno omenimo mir in prostodušno govorimo o njem s svobodo otrok božjih, ne z zvijačo ali prevaro v srcu, ne s krivico ali nasiljem v vesti. Mir razumemo kot tisti odkritosrčni in sveti mir, čigar apostol hoče biti svetel oče, čigar mirovne pobude odobravamo iz vsega srca, želeč jim popoln uspeh po posredovanju nebeške Kraljice miru. Če pa bi kljub vsemu ta mir moral doživeti nesrečen polom in bi se tedaj zgodila krivica, da bi kdo hotel med tragičnim bojem narodov udariti Cerkev in njeno poslanstvo, verujemo, da bi se Kristus svetleje kot kdaj koli pokazal svetu kot znamenje padeča in vstajenja. Če bi se dalje moralo uresničiti, da bi kdo hotel netiti svetovni požar z razbitimi križi, oltarji in spovednicami, bodimo brez skrbi, le-ta požar bo končno požrl zločinske očete nasilja in narodi bodo, oddahniši se od strahu, ponavljali: »Nunc princeps huius mundi eicietur foras« (Joan. 12, 31). Če bi prst božje jeze moral v resnici razorati zemljo, prosimo, da bi svetu bile njegove neizrekljive bolečine priprava na novo setev in žetev večne resnice.

Kako nujno in važno je v položaju, kakršen je današnji, to, kar uči pričujoči kongres, ki proglašča potrebo prenovitve krščanskega življenja, da se bo z obnovljenim krščanstvom prerodil svet in rešili prihodnjim rodovom neizrekljivi zakladi kraljevske Kristusove dediščine. Versko vprašanje oklepa po svoji naravi tudi politična področja. Celó v času vojske je vera nravni zaveznik, ki mu ni para, ker je najvišji činitelj duha in dobrega; četudi jo bodo prišteli med sovražnike, ne bo umrla na bojnih poljanah, in ko vstane iz temnih ur vojske skrivnostna zarja nove zgodovine, bo krščanstvo še na svojem mestu med izčrpanimi narodi, da jim bo kazalo, kakor že toliko stoletij, večni smisel življenja.

Pravice Kristusa Kralja

Z naukom o Kristusovem kraljestvu se ne morejo spraviti v sklad poskusi, ki hočejo zlasti v družabnem življenju postaviti mesto božjih pravice človeka in ki povzročajo, da družba, narodi in države ne priznavajo gospodstva Boga, ga ne časte, ne spoštujejo njegove postave in se ne ozirajo na poslanstvo in pravice Cerkve. Skozi krivuljast, poldrugo stoletje dolg razvoj so ti poskusi privedli do pogubnih sadov zahodnega nestrpnega laicizma, do komunizma na vzhodu in do modernega poganstva. Ti sestavi si prilasčajo veljavo in pravice nezmotnih socialnih in državnih filozofij, človeštvu pa povzročajo neprecenljivo škodo. Dejansko so zavlekli svet v brezvladje, ki uničuje ponos in dobrote vere, civilizacije in kulture. Zaradi njih je družba v razpadu, sveta pa se polasčajo krči, ki ga utegnejo jutri popolnoma ugonobiti.

V tem oziru nas današnja liturgija spominja nauka Cerkve, da niso obvezani k pokorščini Kristusu in dolžni javno ga častiti samo zasebniki, ampak tudi oblasti in vlade... Kraljevsko dostojanstvo Kristusovo zahteva, da države kot take izpolnjujejo božje zapovedi in da se drže krščanskih načel bodisi v vladanju in v sodstvu, bodisi v vzgoji mladine k zdravim načelom in čistim nravem. (Enc. »Quas primas«.)

Svet je mogoče rešiti in mogoče ga je osrečiti, toda le tako, da mu vrnemo božjo postavo in da življenje znova pokristjanimo. K vzvišenosti evangeljskih vodil je treba dvigniti ustave držav, njihove zakone, načela družabnega življenja, vzgojo mladine, skrb za družino, socialna načela in načela sožitja narodov. Treba je zavreči usodno formulo, da mora biti država kot taka brezverna. To krivoverstvo se mora nadomestiti z naukom, da ima krščanska država dolžnost priznati vrhovno oblast Stvarnikovo, častiti Boga z dejanji javnega bogočastja, izpolnjevati njegovo večno postavo in spoštovati poslanstvo Cerkve.

Veliki in sveti nauki! Težko jih je izvesti, a za njimi gre blagoslov. Dolžnost sodelovati, da se srečno uresničijo, imajo državniki, vlade, vladarji, pa tudi vsi državljani, univerze, književnost, tisk. To je zares velika naloga XX. stoletja, ki se ne cefra po prizorišču zgodovine zato, da naslednjim stoletjem izroči razbitine omike, zlomljena ljudstva in duhove, ponižane s sužnostjo. Vzvišeno poslanstvo našega stoletja je znova pokristjaniti socialni in politični nauk in delo, ki sta posurovela zaradi brezbožnosti in bila onečaščena po protiverskih idejah revolucij. Naše stoletje, ki je ura zgodovinskega preobrata, more na ta način znova ozdraviti in oplemenititi duha narodov tako, da izroči potomcem blagoslove in dobrote Kristusovega kraljestva, kraljestva pravice, ljubezni in miru.

Beseda vitez nam je davno obledela. Nič čudnega, ko pravega viteštva skoraj ne poznamo več. Včasih pa je zares cvetelo. Tudi nebeška Kraljica in naša Gospa je imela svoje viteze. Ignacij Lojolski je bil pravi vitez Marijin. Marija je bila njegova Gospa.

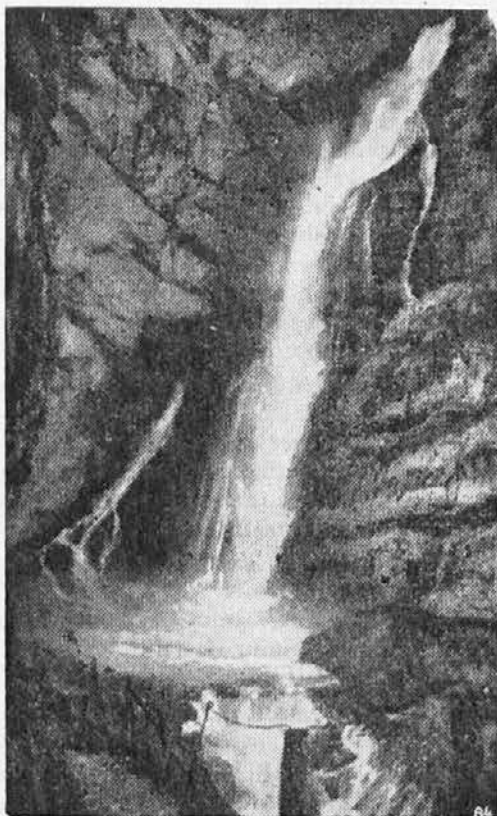
Smemo misliti, da je bil Ignacij že izza mladih let vnet za Marijino čast in ljubezen. Saj je to bila narodna pobožnost španskega ljudstva. To nam pričajo tudi čustva, ki jih je gojil Ignacij v svojem poznejšem življenju do Marije. Ko je namreč zamenjal svoje zemsko viteštvo z vitežovanjem nebeškemu Kralju, je bila takoj od začetka njegova »Gospa« kot je bil Jezus njegov »Gospod«.

Ležal je še ranjen na gradu Lojola in nihal med nebom in zemljo. Slo je za to, komu bo odslej služil. Tedaj se mu je prikazala Marija in mu napolnila srce z božjim mirom in veliko uteho in milostjo in pridobila ga popolnoma za službo Jezusu.

Odslej je zamenjal posveten roman z branjem pobožnih knjig. Komaj se je mogel malo dvigniti z bolniške postelje, se je dal na prepisovanje pomembnejših mest iz življenja Kristusovega in svetnikov. »Z veliko vneto si je začel tako pisati knjigo: besede Kristusove je pisal z rdečimi črkami, Marijine pa z modrimi. Papir je bil gladek in črtan in vse je bilo lepo napisano, kajti romar je imel zelo lepo pisavo«, je pozneje sam pripovedoval. Rokopis je štel nič manj ko 500 strani! Vitez Marijin!

Takoj ko je okreval, se je podal na pot k Materi božji na Montserrat. Med potjo se je povsod ustavil pri Naši ljubi Gospe. Najprej v Aranzazu. Vso noč je prebdel v molitvi pred njenim oltarjem in prosil za moč za svoja nova pota. V Navareti je opazil, da je tam podoba božje Matere v slabem stanju. Dal je denarja, da so jo popravili in kar moč okrasili.

Zdi se, da Ignacij ni več mogel misliti na še kaj drugega kot na svojega Gospoda in na svojo ljubo Gospo. Srečala sta se z Mavrom in jahala kos poti skupaj. Njun razgovor se je kmalu sukal o Devici Mariji. Maver zanika devišstvo božje Matere. Ignacij mu vneto dokazuje, kolikor more, nasprotno, a Mavra ne more prepričati. Razšla sta se. Tedaj pa se začne Ignacij vznemirjati, češ da je napak storil, ko je pustil Mavra tako govoriti o Naši ljubi Gospe. Kaj naj stori zdaj? Naj udari s svojo mulo za Mavrom in ga z bodalom usmrti? Zamisel mu

je prijala; ali pa bo to vseč tudi ljubi Gospe? Ni vedel, Bog naj odloči. Pustil je živinčetu vajeti, naj gre samo od odcepa poti; če bo mula udarila za Mavrom, ga bo poiskal in mu dal čutiti svoje bodalo. Cesta, ki je vodila za Mavrom, je bila lepa in široka, a vendar je mula zavila drugam. Le počakaj, vitez, še in še na lepši način boš imel priliko boriti se za Marijino čast!

V Marijinem svetišču na Montserratu je ostal tri dni in tri noči v molitvi pri Mariji. Sklenil je, da bo tu dal svetu slovo in se vsega posvetil službi Kristusa Kralja in njegove Matere. Spovedal se je. Svojo mulo je daroval samostanu. Zdaj si mora še nadeti oblačilo, ki si ga je Sin božji sam nadel, ko je prišel v ta svet, da služi Bogu in nam — oblačilo uboštvu in ponižnosti. Zvečerilo se je. Tedaj je Ignacij poiskal kolikor moč na skrivaj berača, slekel svoja viteška oblačila ter jih dal beraču. Sam pa se je oblekel, kakor si je želel, v najubožnejšega romarja. Takšen je stopil v cerkev. Svoj meč in svoje bodalo je daroval Mariji. Nato je začel pred njenim oltarjem svojo »orožno vigilijo«, kot vitezi nekdanj, preden so prejeli viteško čast. — Vso noč je, ne da bi sedel, prebdel v molitvi pred svojo ljubo Gospo, zdaj kleče, zdaj stoje. Ko se je zdanilo — bil je praznik Marijinega oznanjenja — je naglo odšel, da bi ga nihče ne prepoznal. Odslej je nosil novi vitez podobo žalostne božje Matere vedno na prsih.

Čudovita so bila pota, po katerih je vodil Bog odslej svojega viteza. A vitez ni nikdar pozabil, da ga po teh potih vodi nebeška Gospa vedno bliže k Jezusu. Ko je sestavljal knjižico duhovnih vaj, mu je misel uhajala na vsaki strani k Mariji. Hoče, da tudi o njej premišljujemo in se poglobimo vse do podrobnosti v njeno življenje, ki je tako tesno povezano z Jezusovim. Vide Dominam nostram, pravi, glej našo Gospo, kaj misli, kaj čuti, kaj govori in dela... Pogledaj, kakšna je hišica, kjer stanuje, kako visoka, kako nizka in kako je vse urejeno v njej. Premišluj tudi, kakšna so pota, po katerih hodi v Betlehem, v Egipt: če je pot dolga, če je ozka, če gre čez griče ali po ravnem. Premišluj jo, gledaj našo Gospo, ko da si sam navzoč in ponudi se ji za služabnika, čeprav nevreden te milosti, z vso mogočo uslužnostjo, pobožnostjo, z vsem spoštovanjem. Objemi in poljubi ta pota, vse te kraje, kjer je stala, koder je mimo šla naša Gospa. In iz vsega tega skušaj ubrati duhoven plod... Vitez Marijin, daj še meni od tvoje ljubezni! — Pri vsakem premišljevanju hoče, da molimo ad Dominam nostram, da bi nas vodila bliže k Jezusu.

Ko je pozneje Ignacij študiral na pariški univerzi, je pogosto zahajal molit v cerkev Marije v Polju — N. D. des Champs. Za prve svoje in svojih tovarišev obljube si je izbral praznik Marijinega vnebovzetja in Marijino cerkev na Montmartru. Samo na Marijino vnebovzetje ali pa na Svečnico naj imajo vsi njegovi sinovi slovesnost svojih glavnih obljub. Povsod Marija, naša Gospa!

Za svojo prvo sveto daritev si je izbral cerkev Marije Snežne v Rimu. Po ustanovitvi Družbe Jezusove je položil s svojimi tovariši prve redovniške obljube prav tako pred Marijinim oltarjem. In prva cerkev, katero je pridobil za mlado Družbo Jezusovo, je bila cerkev Marije ob potu, nje, ki ga je spremljala na vseh potih življenja.

Tako nič čudnega ni, če je kmalu izšla iz Družbe Jezusove tudi Marijina družba, kongregacija.

Dal Bog, da bi iz tega viteza Marijinega prešlo čim več viteške ljubezni do Marije tudi na njegove druge sinove, na kongreganiste.

Poslanica mrtvih — živim

V imenu božjem — mrtovi živim pozdrav!

Pozdrav iz smrtne tišine marmornatih grobnic, pozdrav iz objema cipresnih korenin, pozdrav iz teme rodovitne prsti, iz blagoslopljene zemljemateri. Pozdrav iz kraljestva svojega.

Na grob ste nam postavili kamen, z zlatimi črkami ste zapisali vanj naša imena, zasadili ste križ nad našo glavo in nam podarili vencev in lučke prižgali — bratje in sestre v sončni deželi žioljenja.

Mi pričakujemo vstajenja!

Vsi smo eno! Nekoč smo srečali lepo, večno mlado deklico s sanjaviimi očmi in s črnimi lasmi, v beli obleki in z nasmehom na ustih... Prišla je iz mračnega svetišča in pristopila k vsakemu izmed nas: »Gospod kliče!« In začutili smo njen sladki poljub na svojih ustnicah: v sončnem poldnevu, v tistem večeru, v zonenju noči, na polju, v tovarni, v kraljevskih dvorinah, v viharju topov in zadahu krvi... In padli smo vznak in uprli pogled v nebo kot začuden otroci, ki prvič zagledajo zvezde...

Neskončno dobra je smrt v božjem naročju!

Zakaj ste jokali takrat? Mati in oče, brat in sestra, mož in žena?

Bog je nad vse dober. Kot okrepčujoča ilnata posoda so njegove dlani. Trudne smo prišle ovce k Dobremu Pastirju. Pritavali smo iz smrtnih senc v domovino svetlobe in angelske pesmi. Nam je zdaj dobro.

Pred rajem nas je čakala nebeška Gospa. Vsa je žarela v svoji svetlobi; sprejemala nas je pod Svoj plašč in nas vodila skozi slavolok zmage v božje domobanje.

Zakaj ste jokali takrat, ko smo mi prepevali himno zmagoslavja?

Zakaj so bile žalostne vaše oči, ko smo se mi smehljali v najvišji sladkosti?

Pričakujemo vstajenja in žioljenja v prihodnjem veku!

Truden, ranjen, lačen, do smrti preplašen se je priblekel vojak do vrat nebeških. Kri mu je lila iz ran, težka, črna kri; v trepetajočih rokah je nosil svojo dušo v škrlatni posodi. Zdaj se je spočil in rane so se zacelile.

Počiva v miru!

Izmučena delaoska dlan je omahnila v poslednjem križu; mrtvaški zvon je preglasil tuljenje siren. Bog je najvišji in poslednji gospodar.

Počiva v miru!

Kmet je popustil svoj plug in se poslovil od dobrih konj. Zgrudil se je v svojo zemljo, v globoko, rodno zemljo-hraniteljico. Božji kruh mu je bil poslednja večerja. Počiva v miru!

Otrok je zajokal in mati se je sklonila v večnost. V tihi noči se pogovarja s svojim detetom, ki sanja o božji ljubezni.

In mati počiva v miru!

Zapisali so poslednji stavek, izgovorili zadnjo besedo. Molk je legel na njihove ustnice, mir v njihove duše, blagoslov na njihova čela.

Počivajo v miru!

Mrtvi živim pozdrav!

Našli smo mir, mi vsi, ki ste nas krivično obsojali in obsodili na zemlji, mi, ki ste nas prekleli in zapečatili s pečatom svoje zmote, mi, ki smo bili preganjani in mučeni, ki smo jokali in kleli ..., kajti Bog je neskončno pravičnejši in modrejši od ljudi.

Zdaj smo združeni v večni ljubezni.

Smrt se nam je zazdela lepa kot božji smehlaj. Smrt je dobra kot materin poljub. Smrt je odrešujoča kot sveto odpuščanje...

Mrtvi živim pozdrav in vse dobro!

Odpečaten nam je pečat najvišje skrivnosti. Hvala Ti, Jagnje, ki si nas rešilo!

Neskončna so nebesa in prostora je za vsel! Slekli smo zemske plašče in si ogrnili škrlat večne zmage.

Z božjo krojo je zapisano naše zveličanje na podboje nebeških duri.

S križem je zaznamovana naša steza, z ljubeznijo utrjena, z odpuščanjem blagoslovljena.

Mrtvi živim pozdrav!

Bog in ljubezen! Bog in ljubezen!

Bog je ljubezen!

Gorje vam, ki sejete sovraštvo med zbegano čredo! Kristus je v smrtni bridkosti za grešnike molil.

Oče nebeški, odpusti nam naše dolge! Izmučena so do bridkosti naša telesa in žalostna kot ovenile rože.

Ti pa si nas ozdravil s svojo krojo!

Mrtvi živim pozdrav in veselje, kajti neskončno dober, usmiljen in ljubeč je naš Gospod Bog!

Mrtvi iz svojega miru — živim prosimo mir.

Gallicus

Jutranja molitev

Gospod Jezus, pot si in dobro poznaš pota zemljé.

Ko stopamo v leto novó, ponižno upognemo koleno pred Teboj, v hladu jutranjem, ob robu poti.

Povelje je dano, pravo je, saj Ti si ga dal, ki si Resnica ...

Razsvetljuje naš razum in pokaži svoje stezé,

pa ne onih povprek, ker nočemo jih ...

Tvoje prave steze, Gospod, ki vodijo proti življenju, življenju v Resnici, kar si le Ti.

Odhajamo že, in ves dan bomo na poti,

poklekneli smo tukaj pred Te, v čistosti jutra, ob robu poti in v rosi.

Blagoslovi nam prve razdalje, Gospod, da bo dober, v redu in skupaj naš hod.

O Delavec božji, vedno pri delu,

nauči nas dela!

O božji Popotnik, vedno na poti,

nauči nas hoje!

Kakor Ti, s Teboj in za Te!

Utrjuj si voljo

Začniva s pripovedko. Nekoč je otrok gledal v vodnjak. Čudil se je blestečim zvezdam, ki so plavale po njem. Svetile so se kot biseri. Dolgo jih je občudoval in težko se je ločil od njih. Drugo jutro je na vse zgodaj zopet hitel k vodnjaku. Toda zvezde so izginile in ves žalosten je priteknel pripovedovat materi, da so zvezdice utonile.

Koliko je v življenju velikih talentov, ki se samo zasvetijo, potem pa utonejo. Izgubili so se, ker niso imeli volje. Kolikokrat slišimo o odličnih nadarjenih fantih, ki prosjačijo za skorjico kruha, ker si zaradi preslabotne volje niso znali priboriti mesta v življenju. Tolikokrat govorijo o genijih in genialnih ljudeh, toda znani Edison je rekel, da genij sestoji iz 2% navdihnjenja in 98% izdihavanja (vztrajnega napora).

Zato si voljo utrjuj. Lepo priliko ti dajo majhne težave, ki jih prinaša vsak dan. Vsak hip se moraš boriti proti svojim kapricam, proti lenobi, proti strastem. Tega ne bi rad študiral, onemu delu bi se rad ognil; če pa se premagaš, si utrdiš voljo.

Tudi tako boš postal močan, če se modro podrediš. Ni treba biti suženj, pa tudi ne godrnjač, ampak pametno sprejmi dolžnosti, ki ti jih nalagajo, ali red, pod katerim si doma ali v šoli. Red te bo varoval pred nestalnostjo in neredom v tvojem značaju. Neki pater je zapisal: »Ljudje niso močni, ker se kot otroci niso navadili ubogati. Kaj rodi močne značaje? Premišljena in požrtvovalna pokorščina. Ni zdravo, če je človek prezgodaj samostojen in neodvisen.«

Ni res, da bi disciplina škodovala značaju. Hudournik postane koristen, kadar ga vklenejo v strugo, in drevo je najlepše, če so ga kot drevceske trdo vzgajali.

Voljo si boš utrdil tudi s tem, če se boš spustil v plemenito tekmovanje z drugimi, češ da nočeš biti manj kot oni. Sv. Avguštin si je govoril: »Če so mogli ti in te, zakaj ne bi mogel tudi jaz.«

Pa ni treba tekmovati samo v znanju, ampak tudi v pobožnosti in poštenosti.

Kolikor bolj bo močno telo, toliko bolj bo trdna tudi volja. Zato ne zanemarjaj zdravja. Predaj se tudi igri in razvedrilu. Hodi na sprehode v božjo naravo. Dasi ne smeš pretiravati, vendar goji šport. Imej vsaj športnega duha, ki zahteva, da si izbiraš to, kar je bolj naporno. Tako boš postal pogumen in te ne bo takoj vsaka stvar potrla.

Tudi z verskimi vajami si krepíš voljo. Globoko prepričanje daje človeku moči. Ko Jezus odhaja, vse zagrinja tema. Renan, znani francoski pisatelj in poznejši odpadnik je zapisal: »Čim bolj znanost raziskuje stvari, tem bolj zatemnjuje večni cilj«.

Vera daje Boga srcu in kolikor čistejše je srce, toliko močnejši je um. Vera podpira tudi voljo, saj je vsa omahljiva brez božje pomoči. Poleg tega je mnogo prilik za utrjevanje volje pri premagovanju skušnjav in boju zoper zla nagnjenja. Bolečina še posebej utrdi voljo. »Ti šele narediš pravega človeka, bolečina. Kdor za te ne ve, ne ve za nič,« je zapel Lamartine. Ni treba, da je trpljenje velikansko; male težave pomagajo k značaju.

Vesel bodi vsake prilike, ko se je treba premagati. Ti moraš biti toliko močan, da boš izpolnil svoje dolžnosti. Ne bodi kakor slabiči, ki bi se le nesramno razgovarjali in brali spolzke knjige, se bali vsakega napora in pretiravali v športu in počitku. Nikar za njimi. »Lavorjev vencec je krasil vedno le mučeniška čela«, je zapisal veliki Lacordaire.

Veliki ljudje v zgodovini so bili ljudje močne volje. Iz malega so postali veliki. Papež Gregor VII. je bil sin ubogega mizarja iz Toskane; Sikst V. je kot otrok pasel svinje; znameniti astronom Herschel je bil preprost organist; tudi Napoleon se ima močni volji zahvaliti za svoj napredek. Alpe se mu postavijo na poti v Italijo. »Alp ni,« zakliče in jih prekorači. Življenje ameriškega predsednika Lincolna je tudi poučno: do 20. leta je trgovski pomočnik, s 25 leti je advokat, s 30 poslanec, s 40 član kongresa, s 50 predsednik. Zavrtno ga umorijo v starosti 56 let. Prav vse težave je premagal s svojo neuklonljivo voljo in v zgodovini je nesmrten.

Tudi ti znaj prav in stalno hoteti. Toliko veljaš, kolikor si zmožen napora. Skrivnost velikih duš je v besedi: vztrajati, je dejal V. Hugo. Na neki stari sekiri je bilo začrtano: Viam aut inveniam aut faciam. Pot bom našla ali pa si jo utrla.

Bellouard - Sušnik R.

Dekle, ki čakaš

Nekatere čakajo in se vznemirjajo. Če si ti ena izmed teh, potem se strašno dolgočasiš, misliš si, da sreča vse prepočasi prihaja; da je življenje tebi krivično, da bi se moralo usmiliti tvojega čakanja in izpolniti tvoje sanje. Kar razdražena postajaš. Za prazen nič se razburjaš. Ne prestando primerjaš svojo nesrečo s srečo drugih. — Zlobno zavidaš tiste, ki so ljubljene, sumničiš tiste, ki se poročijo. Misliš, da zadržuje ljubezen tvoja resnost, dolžiš krivde svoje starše. — Dvomiš o božji dobroti, o koristnosti molitve. Postajaš nevoljna in se kujaš. Zagrižeš se v svoje razočaranje. Tvoje srce je nestrpno, nepotrpežljiva postaja tvoja vdanost.

In vse to zakaj? Kakšno korist imaš od tega? Prav nobene, razen da si zagreniš značaj, da napravljaš nesrečno svojo mladost, da v teh razburljivih in vročičnih letih izgubljaš vse, kar bi te moglo oblikovati. Kot da bi vlak, ki ga cepetaje in nestrpno pričakujemo na peronu, prišel zato kaj hitreje. In kot da bi ne bilo bolj modro, da bereš ali pleteš, dokler vlak ne pride.

Kajti vlak bo prišel. In če ne pride, tudi zaradi tvoje nestrpnosti ne bo prišel.

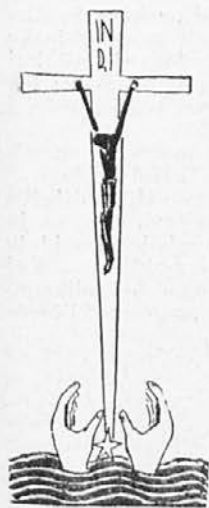
Pri vsem tem boš postala nervozna, razdražljiva, obrabljena, morala boš negovati to svojo bolezen in ni gotovo, da jo boš ozdravila. Lepa prihodnost...

Nekatere čakajo in se pripravljajo. In te so resnično modre. Njih modrovanje je preprosto. Pravijo si: »Čakam ljubezni. Morda bo prišla, morda ne. — Če pride in kadar pride, bom nanjo pripravljena. To ni majhna zadeva. Zlasti če pomislim na važne besede: Ljubezen, zakon, ognjišče, materinstvo! Kakšne velike naloge! Koliko najboljših lastnosti zahtevamo! Koliko bo treba tvegati, koliko težav in trpljenja prenesti! Srečo je treba plačati! Sreča traja le, če jo zaslužimo in če jo vzdržujemo s svojimi prispevki! Biti poštena, verna žena, dobra gospodinja, to ni malenkost. Če hoče zakon biti uspešen, ne sme biti nepripravljen. Le tisto, česar se bom naučila prej, bom znala v zakonu. Zmogla bom le tisto, kar sem že prej poskusila. Zakon ne napravi dekleta iz nepismene - učeno, iz lahkomišelnice - resno, iz nestalne - zvesto, iz neredne - skrbno, iz egoistične - vdano, iz trna - rožo; iz puščobe - veselje, iz furije - dražest«. — Zakon posveti to, kar dobi, ne izpolni pa velikih praznin.

Če si vse to razumela, se pripravi. Čakanje ne bo ljubezni niti pospešilo niti zakasnilo. Čakanje te bo zboljšalo. Moralno te obogatilo, praktično pa oblikovalo. Pridobljene kreposti in razvite sposobnosti v upanju na zakon boš uspešno lahko uporabila tudi drugod. Samo tiste, ki se tako pripravljajo, imajo pravico čakati z gotovostjo. Samo one lahko uživajo zaupanje tistih, ki jim gredo naproti. Nespametni so pa tisti, ki iščejo drugačna dekleta in često tudi pomilovanja vredni, če jih najdejo.

Franc Sodja, C. M.

Na delo misijonsko

Veliki misijonar sveti Frančišek Ksaverij je v enem svojih pisem, ki jih je pisal iz Indije v Evropo, zapisal ognjevitte besede, ki so morale z vso silo vplivati na izobražence, ki so jih dosegle.

»V duhu romam po evropskih univerzah,« tako se glasi oni znameniti odstavek, »dvigam svoj glas kot blaznež in iz dalje kličem njim, ki imajo več znanja kot ljubezni v srcu: Gorje, tako ogromno število duš se pogublja zaradi vaše brezbriznosti. O, ko bi izobraženci ne mislili samo na svojo znanost, ampak tudi na odgovornost, ki jo dolgujejo Bogu zaradi svojega znanja in svojih darov! Iz vsega srca bi vzkliknili: 'Tu sem, Gospod, pošlji me, kamor hočeš, pa tudi v Indijo!'«

Kaj bi napisal isti sv. Frančišek, če bi živel danes? Kaj bi dejal danes, ko je izobraženstva neprimerno več kot v njegovih časih? Frančiška ni več — a misijonsko delo je še. Dijaki, dijakinje, na plan! Velik čas je, tako nam pravijo veliki ljudje. Ura dela je, čas žetve je, čas je, da se tudi vi pridružite misijonski armadi.

Dijak hoče ob vsaki stvari odgovor na šestera temeljna vprašanja: Quis, quid, ubi, cur, quomodo, quando — kdo, kaj, kje, zakaj, kako, kdaj. — Skušajmo si dati kratek odgovor na vsako šesterih vprašanj!

Quis — kdo? Vsi, prav vsi! Od najmlajših do najstarejših. Vi, ki se mučite s klasičnimi jeziki, kakor realci. Tudi izvzeti in prav tako ne meščanske šole. Tudi akademiki se nam morajo pridružiti. Zlasti se obračamo na dekliške in fantovske zavode, kjer je skupno delo laže izvedljivo.

Quid — kaj prav za prav hočemo? Da se začnete zanimati ali da se še bolj zanimate za misijonsko delo; da čutite in sodelujete s Cerkvijo tudi pri tej tako bistveno katoliški stvari. Sami veste, kako malo slišite o misijonih. Ignoti nulla cupido. — Česar ne poznam, po tem tudi ne hrepenim, za to se ne zanimam.

Kaj torej hočemo?

1. Da se začnete za misijonstvo zanimati, spoznavati njega veličino in pomen.
2. Da se v ta namen po vseh šolskih zavodih, v vseh dijaških skupinah organizirajo misijonski krožki ali društva.

3. Da vsi dijaki in dijakinje začnete z vneto sodelovati pri misijonskem delu; da vsakdo izmed vas posveti vsaj del svojih sposobnosti, svojega časa in svojega dušnega bogastva v prid razširjanju Kristusovega kraljestva v poganskih deželah.

4. Da si na podlagi vsega tega poleg celotne vzgoje privzgojite eno bistvenih potez vsakega katoličana — misijonski čut.

Cur — zakaj? 1. Zato, ker je vsak katoličan dolžan sodelovati pri misijonskem delu. 2. Zato, ker današnje misijonsko delo nujno potrebuje sodelovanje izobraženstva. 3. Zato, ker izobraženstvo tvori jedro vsakega naroda. Iz izobraženstva se polagoma pretaka v ljudstvo dobra in slaba kultura, zdrava in bolna miselnost, velike ideje in strašne zablode. 4. Končno zato, ker iz dijaških vrst rastejo misijonarji.

Ubi — kje? Kjer koli so dijaki, tam naj bo misijonski krožek, zlasti pa v dijaških zavodih. Ne mislimo, da bi se osnovala kaka posebna organizacija z enotnim vodstvom. Za enkrat je potrebno le to, da se obnove stari misijonski krožki po dijaških kongregacijah in ustanove novi, kjer jih še ni bilo. Edina centrala naj bodo za enkrat le »Katoliški misijoni«.

Quomodo — kako? Kjer še ni nič, bo prvo vprašanje, kako pričeti. Tu naj navedemo le dve, tri poteze dijaškega misijonskega društva. Prvo in najvažnejše za dijaška misijonska društva je študij. V ta namen bo najbolje, da se ustanovi v vsakem misijonskem društvu študijski krožek z rednimi sestanki. Poleg tega temeljnega dela bo dobro tudi praktično delo. A na eno glavnih stvari ne sme pozabiti krožek: na dejstvo, da pri misijonskem delu igra odlično vlogo molitev in žrtev. Ni samo to naloga krožka, da propagira molitev, marveč da jo tudi organizira.

Potrebno je, da je čim širši krog dijaštva deležen misijonske vzgoje. A na drugi strani je gotovo, da je nemogoče vse pridobiti za intenzivno delo. — Zato bi bilo morda primerno, da se krožek takole organizira: Jedro vsega bi bil študijski krožek, katerega člani naj bodo tisti, ki se mislijo intenzivno posvetiti misijonskemu delu. Okrog teh bi bili zbrani še ostali člani misijonskega krožka, ki so pripravljene sodelovati, a zaradi kakršnih koli razlogov ne morejo žrtvovati več časa in moči za vnetejše delo. — Da pa ne bi vsi ostali izven misijonskega krožka bili brez vsakega vpliva, bi od časa do časa krožek za ves zavod ali za vso dijaško skupnost, v kateri žive, napravil kako prireditev, skriptično predavanje ali kaj podobnega. Tako bi bili tudi ti deležni vsaj nekaj misijonske vzgoje. — Poleg teh prireditev pa bi člani s svojim osebnim vplivom in privatnimi razgovori s sošolci vzbujali v njih smisel za misijone.

Quando — kdaj? To je zadnje vprašanje, na katero je možen le en odgovor. Takoj pričeti in pogumno nadaljevati! Ne odlašajmo več! To šolsko leto — čeprav tako razburljivo in žalostno — mora biti ustanovno leto velike dijaške misijonske akcije. — Tudi v prvi svetovni vojni, sredi zmed in trpljenja, se je pričelo v Sloveniji ono misijonsko gibanje, ki je tako dvignilo misijonsko idejo in pridobilo zanjo slovenski narod ter nam pomnožilo misijonske poklice. — Kaj brani, da ne bi v drugi svetovni vojni položili temeljnega kamna še velikemu dijaškemu misijonskemu gibanju? — V velikem upanju in s pogumom kličemo idealnemu mlademu rodu: Dijaki, dijakinje, na plan!

Dr. Tihomir Toth:

Ob planinskem jezeru

V svojih dijaških letih sem se večkrat napotil do čudovito lepega gorskega jezera. Sončni žarki so lepo odsevali na njegovi kristalno čisti površini. V čisti vodi se je jasno videlo, kako veselo se igrajo mali prebivalci na dnu jezera. Spretno ribice so plavale sem ter tja; prekipevale so od veselja nad sončnimi žarki, ki so jih božali v vodi. Na obali so cvetele lepe potočnice in obvodne lilije so jih varovale s svojimi priostrenimi listi. Nad bistro vodo so se dostojanstveno gibale častitljive vrbe in se zadovoljno ozirale proti brezoblačnemu nebu, ki se je ogledovalo v svetli jezerski gladini. Sveži veter se je poigraval z vejicami in močvirsko ločje je odzdravljalo njegovemu pihljanju. — To jezero se mi je zdelo kakor otroška duša, polna življenja in brezskrbne blaženosti, čista kakor nedolžno otroško oko...

Čez nekaj let sem spet obiskal ravno tisto jezero. O, kako se je spremenilo! Grdo, umazano močvirje, polno žabje zalege. Njegova voda se skriva v globelih. Tudi okuženi zrak, ki ga razširja, priča dovolj, da je v njem polno gnilobe. Iz blatne globine se čuje zaspano kvakanje debeloglavih žab. In če gre potnik mimo,

skočijo te zoprne živali preplašene v umazano vodo. Kje so zdaj prekrasne obvodne lilije, ki so tako bohotno rastle ob jezeru? Kje so vrbe, ki so se ponižno sklanjale nad vodno gladino?

Vsega tega ni več. Brezkorisno trsje zarašča obrežje; malovredno ločje se uklanja pred najmanjšim vetričem. Povsod sama gniloba, trohnoha, ostudnost.

Tesno mi je bilo pri srcu. To naj bi bilo tisto lepo, kristalno jezero, ki sem ga gledal v minulih letih!...

Duša mladega človeka je prelepo planinsko jezero... Večkrat se zgodi, da mlad človek zaide... duša postane podobna močvirju...

Čisto življenje je moč, veselje, prostost, lepota; cena čistosti je vredna, da se zanjo boriš! Ali je tvoja duša kakor prelepo planinsko jezero?...

DEBATNA URA

Dragi gospod urednik!

V novem letniku »Naše Zvezde« si odprl »debatne ure«. Če se Ti še nihče ni oglasil, prosim, daj kar meni prvo besedo. Prav za prav ne meni, marveč študentom samim, ker sem ravno od njih izvedel, da se jim letos godijo »strašne krivice«.

Tudi če ne bereš v dnevnem časopisju »Športa«, veš prav gotovo, da so bile v septembru srednješolske plavalne tekme. Udeležba zadovoljiva, konkurenca huda, uspehi dobri — vse v redu! Nekaj dni kasneje pa se je nekdo javno razburjal, zakaj dovolijo dijakom in dijakinjam skupno tekmovanje. Pustiva zdaj vse predpise ob strani, saj veš, da jih mladi ljudje ne marajo. Dejstvo je, da so se prizadeti športniki začutili prikrajšane, češ, kdo pa pri takih prilikah misli še na kaj drugega kot na zmago. Glej, dragi urednik, to je prvi bombni napad, ki je razburil vsaj del študentske javnosti. Prišel pa je še drugi!

Običajne srednješolske plesne vaje! Kdo jih ne pozna in ne ve zanje! Saj so bile tako mikavne, da je prostora zmanjkovalo in so se ob takih večerih še brivski pomočniki začutili študente in se pomešali med osmošolce. In veš, kaj se je zgodilo! Prišla je odredba, ki plesnih vaj v tej zlati obliki več ne dovoljuje. Vsak zavod si mora sam urediti svoje plesne vaje, ali kvečjemu dva skupaj. Pomisli, ali se bo zdaj, ko dobivamo samo »moške« in »ženske« gimnazije, sploh še mogoče naučiti te velike umetnosti? Kakšna škoda, ko vendar spada ples k »splošni izobrazbi«; ko se ravno pri plesu naučiš elegance, finese manire...: skratka, ko se ves nekako poduhoviš.

Se marsikatero bridkost bi vedeli povedati dijaki in dijakinje vseh različnih zavodov. Zato ni čudno, če je toliko mladih src razburjenih. Vem, da se meni ne bo posrečilo, da bi jih pomiril, a vsaj malo blažilnega olja bi rad vlil v te boleče srčne rane.

Glej no! Kar dobro se mi je zapisalo! Zares se mi zdi, da je pri vseh teh stvarih bolj ranjeno dijaško srce kot stvar sama. Le poskusi spraviti vse te bridkosti na »skupni imenovalec«, pa boš videl, da je zadnja bolečina v tem, da ne bo več dovoljeno skupno tekmovati, skupno plesati, skupno posedati po tivolskih klopih... Seveda, Tvoji študentje mi tega ne bodo priznali in že slišim vse polno izgovorov in zagovorov. Ne bom jih pobijal, ker bi tolkel po praznih štepih, le nekaj spominčkov mi sili pod pero. Morda bodo več zalegli kot lepo doneči in samo po sebi jasni nauki.

Gotovo sem Ti že kdaj zaupal, da sem bil v dijaških letih član »Ilirije«. Res, da ji nisem priboril bogve kakšnih lavorik — bil sem bolj »športni samouk« — a parkrat sem le pete pobiral za njene barve in gimnazijsko čast. Takrat vidiš, sem na lastne oči videl, koliko športnim uspehom koristi skupen trening po igriščih. Hočeš nočeš, moraš imeti obzire, moraš »asistirati«... skratka ne moreš se posvetiti samo sebi. Ali reče kdo, kar hoče! Zame in vsakega resnega športnika velja, da tudi šport zahteva ob času treninga in tekme človeka z nedeljenim srcem. Zgolj zaradi športa samega sem jaz z obema rokama za to, da so fantje zase in dekleta zase. To velja povsod, prav tako pri plavanju kot zimskem športu ali turistiki. Če imaš družbo, ki ni tebi enaka, ne moreš živeti več samo stvari, nehote se razdeliš na dvojce in uspehov ni več tako blestečih: tečeš mimo proge, namesto v višino skočiš v globino, namesto diska ali kopja zavržeš — sebe. Vsaj počasi mora priti do tega, ker nisi več samemu sebi zvest! Zato se nič ne čudim,

če imen tistih, ki so vse popoldne v lahkih športnih oblekah po igriščih »kavalirstvo trenirali«, nisem nikoli bral na prvih mestih. Za mnoge vem, da tudi v življenjski tekmi niso dosegli zavidljivih uspehov.

In še ples! Na uho Ti povem, da plesati sicer ne znam, ker se mi je vse skupaj premalo fantovsko zdelo. Pa ne zahtevam, da bi tudi drugi ne znali! Kogar veseli, le naj se nauči! Hočem povedati le to, da sem videl, kako so se moji tovariši naučili kar sami med seboj. Bili smo v zavodu: eden je sedel za klavir, drugi pa »veselo naokrog«, da se je tako prašilo, da niti prefekta nismo videli, kdaj je vstopil. Kasneje sem pri dekletih videl isto. Okoli pusta so se v nekem konviktu krasno vrtele, ene kot »dame«, druge kot »gospodje«. A tudi tega ne zahtevam, da bi se morali res ločeno učiti; hočem povedati samo, da končno le ni tako tragično, če šolska oblast zahteva plesne vaje po zavodih. Komur je resnično za to, da bi se kaj naučil, bo vendar tega vesel, ker bo za prave vaje imel več prilike. In vedel bo, koga bo imel poleg sebe. Čutil se bo bolj odgovornega in tako se bo resnično šolal v finesi, ki je več kot samo zunanja forma in narejena kretnja. Prisotnost staršev in morda tega ali onega profesorja bo k tej pravi finesi le pomagala, ker bo sproti odstranjevala vse, kar bi hotelo zanesti nered v našo notranjost, katere odsev mora biti vsa zunanja eleganca.

K vsemu vprašanju skupnega šolanja in vzgajanja pa bi ne oziraje se na vsa modra pedagoška navodila in zahteve katoliške Cerkve že zgolj kot človek trdil, da ostanimo najprej zvesti samemu sebi. Če si fant, ostani fant; če dekle, pa dekle! Dokler Tvoje fantovstvo ali dekleštvo ni dograjeno do stopnje moža ali žene, ne ponujaj ga za ceno hipnih čustev ali celo bežne naslade! V požrtvovalni osamelosti ga moraš čuvati in graditi, potem bosta bogata oba, če vaju življenjska pot pripelje skupaj, in prav tako velika oba, če bosta še višjim nalogam žrtvovala to svojo naravno pravico.

Tako, glej, mislim o »strašnih krivicah«, ki se gode te dni našim dijakom. Upam, da mi daš prav, dragi urednik! Še več! Upam celo, da mi dajo prav tudi vsi dijaki in dijakinje, ki jim je resnično kaj do pravega športa, plesa, razvedrila in podobnih stvari. Vse druge pa smatram za neresne, ki imajo za bregom še druge namene — s takim pa ne debatiram. Vse resne in iskrene — kakor tudi Tebe, gospod urednik — pozdravljam in jim želim pri vseh resnih nalogah kar največ uspeha!

Ljubljana 12. okt. 1940.

Oražem Janez.

Ali so bili naši kulturni delavci verni

Francè Jesenovec

Anton Mahnič (1850—1920)

III.

Mahničev boj je bil namenjen dolgi vrsti književnikov na Slovenskem in Hrvaškem, a nikoli proti osebam kot takim, marveč zmerom in edinole proti načelom in nazorom ter filozofskim idejam in končno še proti književnim strujam, ki so jih zastopali Stritar, Levstik, Levec, Kersnik, Aškerc, Tavčar, Gregorčič, Celestin, Marica Nadliškova, Romih, Kranjčević Ante Tresič-Pavičič in drugi.

Pa tudi ta njegova kritika je bila mnogokrat enostranska in nepopolna, ker je zmerom klical naše in hrvaške kulturne delavce pred »sud hriščanske istine«, medtem ko je glavno oceno — estetsko — zanemarjal in povsem prepuščal drugim. Posebno vneto se je bojeval proti pesimizmu, realizmu in naturalizmu v naši književnosti, pri čemer pa je mnogokrat streljal povsem mimo cilja, ker je n. pr. naš psevdonaturalizem popolnoma enačil z Zolajevim in ker ni razumel, da naš slovenski realizem v svojem bistvu sploh ni nikakršen realizem, temveč vseskozi le realni idealizem. Res je, da je bilo Mahničevo kritično delo povsem upravičeno, če bi bila umetnost — filozofija, če bi umetnost ne bila tako vsa iz življenja in za življenje, marveč iz filozofije in logične doslednosti. Tako n. pr. bi bil Mahnič povsem upravičen obsoditi Gregorčiča in njegovo pesem Človeka nikar, če bi bil Gregorčič mislec, ne pa pesnik — čustven lirik! Zato moramo v tem pogledu dati prav Celestinu, ker je glede realizma, ki je v slovstvu uvedel tudi slabe strani iz življenja (kar pa je Mahnič tako strogo in predosledno zavračal — zopet ob Gregorčiču in njegovih pesmih V pepelnični noči, Vstajenje in Blagovestnikom!), zapisal Mahniču v odgovor te-le, še danes

popolnoma veljavne besede: »Realizem ne stremi za najvišjim; bliže je življenju, kakor vre in kipi okoli nas in v nas samih. V tem smislu je realizem upravičen in neobhoden, ker človeška duša je taka, da niti v najpopolnejših ljudeh ne more zmerom enako visoko in krepko zveneti struna idealističnega navdušenja. To prizna vsak, kdor je iskren. Realizem torej dopolnjuje idealizem. Jemlje si snovi iz življenja, ki je tako neizmerno raznovrstno. Ne išče »blata«, ali kot nasprotje lepemu in dobremu slika včasih tudi pogubne strasti in slabosti človeške. Ali temne strani, mračni pojavi človeške duše in življenja mu niso namen. Očiščenje človeške duše in srca želi tudi on in jo dosega.« (Slovenski svet 1891, 42—44.)

Naj zadostuje teh nekaj primerov Mahničevega boja z nasprotniki, ki so bili po večini pripadniki nemškega meščanskega liberalizma, liberalnega katolicizma in realizma. Svoja razglabljanja o njegovem boju v slovenski kulturi naj zaključimo z nekaterimi potrebnimi ugotovitvami o Mahniču, enem največjih naših kulturnih delavcev prejšnjega stoletja, saj se je z njim začela za slovenski narod doba katoliške renesanse.

Mahnič je bil v vsem svojem nastopu najprej filozof, in to mu je zastiralo pogled v vse življenjske pojave, v vse panoge kulturnega izživljanja, saj mu je bila že iz logike v psihologijo pot začuda težavna.

Res, da so imeli njegovi nasprotniki v marsičem napačne pojme, a zopet ne v vsem, kot je sodil Mahnič. V resnici ni prav, če so zamenjali vrednoti cerkvenarodnost, a takoj je treba pomisliti, da je izrečno poudarjanje narodnosti zahtevalo v tisti dobi ne samo od Slovencev, marveč od vseh Slovanov germanizirajoče stremljenje dunajskih vlad. In usoda je hotela, da Mahnič ni povsem razumel nasprotnika, nasprotniki pa tudi njega ne; saj jim je on očital, da je njihovo navdušenje za narod pogansko malikovanje, oni pa so mu podtikali, da narodnost nanaša splošno obsojal!

Silno veliko je Mahničev nastop pomenil v javnem, političnem in socialnem življenju, saj je tu uveljavil načelo, kot ga danes uveljavlja katoliška akcija: Povsod Boga. Prav tu je bil Mahničev nastop najbolj posrečen in za slovensko katoliško renesanso najbolj pomemben: nenačelnosti in nejasnosti je bilo konec! Vendar pa tudi v tem ne smemo za Mahničem čez drn in strn, saj je tudi tu pogostokrat nastopal povsem neživljenjsko, saj moramo v javnosti vendarle tudi zmerom poznati neko mero, neko zmernost, morda celo oportunitet, sicer pridemo v nevarnost, da nas življenje neusmiljeno izrine celo od tam, kjer je naš nastop upravičen, potreben in koristen. Od načina uveljavljanja naših načel je namreč zelo mnogo odvisno!

Najmanj posrečen je bil Mahničev nastop v umetnostnem življenju. Kot literarni kritik je bil Mahnič s svojim izrazito intelektualnim duhom opravičen le toliko, kolikor je v leposlovju v resnici idej in odrazov svetovnega nazora posameznih umetnikov. Tudi Mahničev način kritike je potreben, a ni prvi, še manj pa edini! Njegovi kritiki manjka bistvene črte — estetične! Sam Ušeničnik je z nami istega mnenja, ko piše: »Danes si nihče več ne zakriva, da je tu Mahnič v marsičem pretiraval in s svojo logiko doganjal reči, ki nanje nihče ni mislil, vprav zato ne, ker ljudje nikdar niso tako logični in samo logični, ampak mislijo in delajo tudi pod vplivi raznih čustev...« (Sbl. V., 7—12.) K nepopolnosti Mahničeve literarne kritike se pridružuje še njegova pretirana zahteva, naj bo umetnost zmerom in povsod v službi morale, pravosti in vere. Saj taka zahteva očitno utegne veljati samo za nabožno slovstvo, ne pa za slovstvo sploh! Končno pa je bil Mahnič z Jeranom vred le preveč pedagog, pa premalo pravi literarni kritik in estet.

Tako smo se skušali približati stvarni presoji vsega Mahničevega nastopa. Danes je že čas, da njegove zasluge priznamo brez obotavljanja, a tudi napak v načinu njegovega delovanja ne prikrivamo in ne olepšavamo. Mahnič je bil začetek katoliške renesanse na Slovenskem, in to je tolik njegov pomen v kulturni zgodovini slovenstva, da ga ne more zmanjšati in uničiti nobena, še tako omalovažujoča kritika. Storil pa je tudi precèj napak, ki jih zopet ne smemo zakrivati že zaradi njegovega epohalnega nastopa kot takega. Sicer pa: saj se je teh napak zavedel in jih tudi priznal, ko je zapisal: »Dandanes so duhovi že razdeljeni. Časi niso več taki, kakor tedaj, ko sem jaz začel. Tedaj je bila odločna polemika potrebna... Sedaj bodi polemika bolj v ozadju, dasi se ji nikakor ne smemo odpovedati. Sedaj velja predvsem z razlogi in dokazi in silo resnice nasprotnike pridobivati zopet Bogu in katoliški cerkvi. (Čas 1920, 281—286.)

Če te besede še niso priznanje napak, so pa gotovo izjava, da bi danes Mahnič sam drugače delal. Zato bi bil anahronizem in stvar povsem deplasirana, če bi kdo hotel zopet uvajati tiste metode v naše kulturno življenje, ki jih je v navedenih besedah Mahnič sam popolnoma zavrzel. (Dalje.)

Hublet-Anžič

Ilustriral J. Mežan

Kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.

Albina je ugriz strašno bolel, čeprav je pravil, da ni sile. Noč je bila zelo huda. Ranjena roka se mu je zdela težka, tako težka, kakor bi bila iz svinca. Zelo slabo je spal in se zbudil ves vročičen. Ker pa je bil vedno odločen fant, je vseeno skočil iz postelje in se pogumno začel napravljeni. Končno je tudi to opravil brez tuje pomoči. Pa navzlic vsemu svojemu pogumu se je počutil zelo slabo in sveta maša se mu je vlekla brez konca in kraja.

Pater prefekt si je vsak dan privoščil užitek, da je pri zajtrku gledal svoje malčke, kako v želodce spravljajo silne količine jedi. To jutro pa je opazil, da se nečak jedi komaj dotakne.

»Albin, ali si bolan?«

»Ne, pater, lačen nisem.«

Opoldne isto: fant je komaj kaj pokusil. Komaj pritaknil se je čokoladne kreme, na katero je bil sicer kot volk. Še več: Po navadi je živahni klepetec s svojim čebljanjem razveseljeval vse omizje, danes pa se je med pogovore tovarišev komaj kdaj vtaknil. Ko so šli iz obednice, ga je pater Kovač ves zaskrbljen ustavil:

»Albin, fantič moj, nekaj ti je!«

»Ne, pater! Mislim — da ne.«

»Da, pater, bolan je!« nenadoma vikne Jože. »Davi se še igrati ni hotel in v razredu je bil ves čas miren, kar nikoli ni! Le pogledjte, saj mu kar zobje šklepetajo! Ali te roka tako hudo boli?«

»Roka? Kaj pa je z njo?« se začudi prefekt, ki mu je Albin doslej obvezo še znal prikriti. »Ranjen si? Takoj moraš k fratra in storiti, kar ti bo rekel!«

»Saj nisem bolan!« se otreša Veseljak, »in nočem iti v posteljo!«

»Ubogati me moraš, dragi moj!«

»Pater! Lepo vas prosim, naj grem rajši v spalnico, ne v bolnišnico! Eno uro bom spal, pa bo dobro.«

»Nobenih neumnih izgovorov! Ubogaj!«

Medtem ko je Albin odhajal in mu je bilo v duši klavrno kakor tepenemu psičku, je pater prefekt rekel Jožetu:

»Čudno! Drugače bi fant najrajši vse zbil, zdaj se pa nenadoma boji in to celo svojega starega prijatelja, fratra bolničarja!«

»Pater, jaz pa mislim, da vem zakaj!« reče Jože, ki mu je naenkrat nekaj šinilo v glavo. Na kratko patru pove, kako sta se včeraj zdravila. Pater Kovač molče posluša, dvigne glavo, namršči čelo in brez besede stopi proti bolnišnici. Ko pride vrh stopnišča, zagleda nečaka; sedel je na zadnji stopnici, si glavo opiral na bolno roko in se tresel po vseh udih.

»Kaj pa delaš tukaj, fantič moj?«

»Ah, oprostite, da vas nisem ubogal!« zastoka fantek. »Ko si pa res ne upam vstopiti — bojim se!«

»Ti? Pa bojiš? Česa pa, norček?«

»Ker bi tako grozno bolelo, zato.«

»Kar malo poguma, Albin moj! Saj po navadi nisi tako mehak! No, le pojdi, grem pa jaz s teboj!« Z ljubečo kretnjo ga potegne za seboj proti groznim vratom.

»Bil sem strahopeten, oprostite mi!« se opravičuje fantek. Ko stopita čez prag, pa še tiše dostavi: »Za Dragotovo spreobrnitev!«

Njegov strah pa se je hudo zmanjšal že s tem, da mu je namesto snočnjega hlapca naproti prišel njegov veliki prijatelj, dobri frater Andrej. Z bolestnim izrazom mu je pomolil ranjeno roko in si celo izsilil pogumen nasmeh, ko mu je s stresočim se glasom priporočil:

»Slišite, frater, saj boste pazili, kajne? Opravite hitro in narahlo, prosim vas!«

»Seveda, seveda!« Saj brat je poznal take želje. Z največjo spretnostjo je obvezo razvozlal in jo začel nalahno odvijati. Kljub še tolikšni pažnji pa si je Albin ob vsakem dotiku grizel ustnice.

»Te boli, Albin?«

»Hm, ne preveč,« je stisnil zobe. »Zdaj pa že bolj. Pazite, frater, obveza je prisušena! Ah! Stric, držite me!«

Pa že ni bilo več treba. Frater je z urno kretnjo obvezo odtrgal in pokazala se je rana. Bolničar je že pri prvem pogledu nanjo namršil čelo: bila je zelo grda in roka otečena.

»Poskusi zganiti prste, Albin!«

»Ah, ne, frater, ne gre! Ne

morem.«

»Pa stisni pest!«

»Ajs, ne več!«

»Te komolec boli?«

»Ne, pač pa spodnji laket.«

»Aha. S čim pa si si rano najprej ovil?«

»Z žepnim robcem.«

»Ki pa najbrž ni bil popolnoma čist?«

»No, ne preveč,« je Veseljak boječe priznal. »Nisem imel drugega.«

»Le pogum! Rano ti bom malo obvezal, potem pa se uležeš v bolnišnico, saj je dosti postelj. Na, tole spij! Res ni preveč okusno, pa boš zato dobro spal. Ko se zbudiš, ti bom pa rano prevezal.«

Spravil ga je v belo posteljo.

Albin je še malo prekladal bolečo roko po blazini, potem pa trdno zaspal. Medtem pa sta se bolničar in prefekt posvetovala:

»Pater, rana je huda: mezinčeva kita je prav gotovo presekana. Je pa tudi že precej zastrupljena in pa ožgana, ker se je napačno uporabljal jod.«

»Bo morda treba zdravnika?«

»Najbolje bi bilo. Rana je tako čudna in raztrgana. Le kje jo je fantek iztaknil?«

»Prav to se vprašujemo vsi. Albin pa se noče niti z besedico izdati. Nisem maral vanj siliti, saj vidite, v kakšnem stanju je, vendar pa bo le treba priti na jasno.«

*

Ko je prefekt povpraševal pri patru Medanu, je bil ta spočetka ves iz sebe. Pač je opazil, da ima Veseljak roko obvezano, pa je mislil, da ima samo kakšno brezpomembno prakso, kakršne dobivajo dijaki vsak dan. Ko pa si je v mislih obnovil prejšnji dan, še je spomnil, kako ga je poslal k prefektu in mu dovolil pot skozi temni hodnik.

»Ko sem ga poslal k vam, ni imel še nič. Šele v naslednji šolski uri je profesor zapazil, da je ranjen.«

»Torej se je moralo na hodniku nekaj zgoditi.«

»Je morda kam padel?«

»Zakaj bi mi potem skrival? Saj je imel od vas dovoljenje za hodnik.«

»Res. Pa tudi sicer Albin nima navade, da bi svoje neumnosti tajil. Če bi bil kaj zakrivil, bi vam povedal.«

»Tudi jaz tako mislim.«

»Pater prefekt, zdi se mi, da bo kak tovariš vmes, ki ga je ranil, pa ga Albin noče izdati.«

»Tudi v tem se z vami strinjam. Le kdo bi to bil? Si ne morete prav nič misliti?«

»Poskusi zganiti prste, Albin!«

V nezasedeni Franciji je dovoljeno katoliškim redovnikom ustanavljati šole. — Doslej je bilo to uradno prepovedano.

Japonski krščanski letopis 1959 prinaša zanimive podatke o verskem stanju na Japonskem. Državna vera šinto ima 17,615.000 pripadnikov. Na drugem mestu so budisti. Katoličani imajo 111.856 vernikov; protestantje pa 215.000 vernikov.

Po poročilu beloruskega lista »Rosija«, ki izhaja v New-Yorku, je v Moskvi še 20 cerkva odprtih. Starejši ljudje so ostali verni, mladina pa je vsaj na zunaj popolnoma brez vere.

Lurška zdravniška pisarna poroča, da se je tekom leta 1958 udeležilo preiskav o čudežnih ozdravljenjih 794 zdravnikov; med njimi je bilo 300 nekatoličanov in brezvercev.

V njujorški stolnici je pel novo mašo 30. junija bivši mestni policaj Daniel M. Gleason.

Med begunci z ozemlja, ki ga je Finska morala odstopiti Sovjetiji, je bilo tudi 250 pravoslavnih menihov. Svoj samostan so imeli na otočju Ladoškega jezera.

Prve dni meseca avgusta so posvetili na Španskem krščanskim materam.

Po uradnih podatkih je zrastle število katoličanov v zadnjem desetletju za 6 milijonov 800.000.

Obitelj Račić v Dubrovniku je zapustila vse svoje imetje v dobre namene. 20 milijonov dinarjev je na razpolago za zidanje ljudskih šol in trgovske akademije v Dubrovniku.

V Združenih ameriških državah je lani prestopilo v kat. Cerkev 222.500 ljudi.

V Litvi so Sovjeti vzeli univerzam avtonomijo. Profesorji ne morejo voliti ne rektorja, ne dekanov. Vse akademske oblasti imenuje sovjetski komisar.

V skandinavskih državah je 52.000 katoličanov. Versko življenje je zelo razgibano. Med njimi deluje 180 misijonarjev. Katoličani izdajajo 15 časopisov.

V proslavo obletnice važnih socialnih okrožnic »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno« je priredila Katoliška akcija v Kolumbiji za svoje delavstvo katoliški delavski dan. Velike množice delavstva so prisostvovalle službi božji in se udeležile javnega zborovanja v vseh večjih krajih.

Pred kratkim je izšla v Modeni v Italiji zbirka govorov, ki jih je govoril tekom enega leta papež Pij XII. Knjiga obsega 422 strani.

Misijonsko polje v Kolumbiji meri 800.000 km². Sedaj deluje tam 150 misijonarjev. Upajo, da jih bo v 10 letih mogoče poslati še 100.

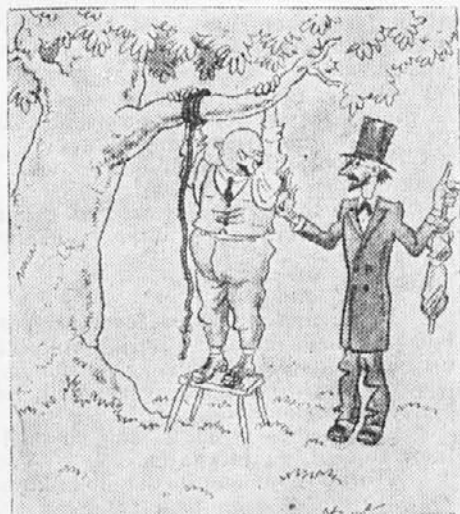
Za 14.000 zamorskih Indijancev v Venezueli nameravajo misijonarji ustanoviti velikanske gospodarske naselbine, kjer bi jim nudili vse, kar potrebujejo za svoj duhovni in telesni napredek.

V Birmaniji je 1200 gobavev. Zanje skrbijo misijonske sestre tako požrtvovalno, da vzbujajo občudovanje vlade in ljudstva.

Urednikova listnica

J. J., Lj. Sporočlaš nam željo mnogih sošolcev, da bi se ocenjevale v »Zvezdi« nove knjige in bi se sploh priporočale primerne knjige, ker bi jim bilo na ta način olajšano delo pri izbiranju leposlovnih, zabavnih in poučnih knjig. — Vaša želja je zelo umestna. »Naša zvezda« je imela ta cilj vedno pred očmi. To je bil eden izmed razlogov, da smo lansko leto priobčevali razprave o knjigah, ki so na Indeksu, da imajo dijaki v tem letniku res dober kašpot v tem oziru. Tudi smo že lani v člankih ali v posebni rubriki ocenjevali knjige. Letos hočemo tudi to sistematično nadaljevati, in sicer smo naprosili g. prof. F. Vodnika, da bo objavljajal od časa do časa tozadevne važne preglede.

Pomota

»Nikar, nikar! Samo ne obupati, saj bodo zopet nastopili lepši dnevi.«

»Kaj? Kaj pa mislite? Jaz delam samo gugalnico za otroke.«

»Naša Zvezda« izhaja dvakrat v mesecu. Cena za dijake 12 din, za druge 18 din letno. Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Tomaž Klinar. Uprava: Streliška ulica št. 12/II. Uredništvo: Costova 7, Ljubljana. Tiska Jugoslov. tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).